

TEMPO

YAŞAM TARZINA DERİNLİK KATMAK İSTEYENLER İÇİN...

SANAT & TASARIM

Hülya Botasun: “Şu an akım diye bir şey yok, resim yapmak var sadece”

Ressam Hülya Botasun, bu ay 20 yıl aradan sonra ilk kişisel sergisiyle sanat izleyicisinin karşısına çıkıyor. Sergi öncesinde bulduğumuz Botasun, günümüzün para ile fazlaca iç içe geçmiş havalı sanat ortamlarını eleştirirken, “Yaptığın şeyin biricik olması lazım” diyor ve soruyor: “Biricik olmayan bir şeyin sanat tarihindeki yerini kim belirleyecek?”

Ayşegül Savur Özgen / Fotoğraflar: Altan Aykan

“Ben aslında uzun zaman kişisel sergi yapmaktan hiç haz duymadığımı düşündüm; çünkü şöyle bir duygu yaratıyor bana toplum: Çok janjanlı, sabun köpüğü, çok paralı ve çok şişko herkes. Egoaları şişmiş, davranışları şişmiş, giysileri şişmiş. Biz niye zengin olalım anlamadım. Ben resim yapan bir insanım, zengin olamam ki... Benim cipim olursa, resim yapmıyorumdur, başka bir işle uğraşıyorumdur. Cip alacak kadar yaşlandıysam ayrı konu. Damien Hirst mesela... Kim ona o kadar para verir de, bir kuru kafanın üzerini pırlantayla kaplattırır? Bu bir ticaret... Böylece büyük dünya öyküsünün içine giriyorsun. Korkunç bir şey bu. Yaptığın şeyin biricik olması lazım. Biricik olmayan bir şeyin sanat tarihindeki yerini kim belirleyecek?”

Söylediklerinden de anlayabileceğiniz üzere ressam Hülya Botasun’un, günümüzün görmek, görülmek, daha fazla para kazanmak, rant yapmak odaklı ‘sanat’ ile arası iyi değil ve pek çok kişiyi kızdıracak laflar edebiliyor. O, Marmara Üniversitesi resim bölümünden mezun, öğrencilik yıllarından bu yana bir yanı hep anti ve çılgın kalan, kapitalizmin dayatmalarına ve yarattıklarına karşı çıkış yolları arayan bir sanatçı. Bir zamanlar, sanatçı atölyelerinin bir arada toplandığı Manastır günlerinden geçmiş, 10-15 sanatçının toplanıp bir başka sanatçının atölyesine aniden gittiği, kolektif bilincin fazla olduğu günleri yaşamış.

Sıkı sanat izleyicilerinin aklında ‘küçük mavi adamları’ ve ‘Mimesisler’ serisi ile yer eden Botasun, bu kez 20 yıl aradan sonra ilk kişisel sergisi ile Teşvikiye’deki Derinlikler Sanat Galerisi’nde olacak. 15 Aralık’ta başlayıp, 7 Ocak’a kadar sürecek sergide Botasun’un son 20 yılda ürettiği eserlerin karma seçkisi yer alacak. “Beğenerek çalıştığı işlerin bir toplamı” denebilir.

İKİ ATÖLYE SOYGUNU VE ANNELİK

Botasun “Neden 20 yıl beklediniz?” sorusuna yukarıdaki cümlelerle açıklama getirmeye çalışsa da bazı başka detaylar da var. Mesela anne olmuş, çocuk büyütmüş ve atölyesi iki kez soyulduğu için eserleri oraya buraya dağılmış. O dönemden sonra da epey öfkelenmiş. Ama bir yandan da “İnsanın hayatı zaten dümdüz olmak zorunda değil” diyor. Ressamlık, her gün atölyeye girip mutlaka en az yarım saat resim yapmak demek değil ona göre. “Senelerce bir şey yapmazsın, sonra bir gün kafanda bir şey olgunlaşır ve üç günde çalışmanı bitirirsin. Yani bir aydınlanma anı, ben ona çok inanırım” diye konuşuyor.

Bu yıllar boyunca elbette karma sergilerde yer almış Botasun. Eserlerine bakınca farklı temalar görüyorsunuz. Geçmişte ‘Mimesisler’deki gibi minyatüre yakın çalışmaları var. En çok etkilendiği isim Marcel Duchamp. Bakıyorsunuz bir dönemi ona yakın. Bu kadar moda olmaya başlamadan önce çizdiği ve hâlâ devam ettiği kediler var bir de ve diğer hayvanlar... Botasun, yüzünde bir gülümsemeyle bu hayvanları anlatıyor: “Bu hayvanların her biri birer portre aslında. Mesela oğlum aslan, bir arkadaşım karga; çünkü çok bilge bir kişi, bir diğeri kirpi... Bazen timsah... Aslında ben bir konu bulup, onun üzerine çalışıyorum” diyor. “Bir yanda kendisiyle özdeşleşen ağaç dalları ve tuvalinde oğlu Deniz’in portre çalışması... Her biri birbirinden farklı...”

“Ruh halinize göre değişiyor mu çalışmalarınız” diye soruyorum, cevap şöyle geliyor: “Ruh hali denemez, bilgiye dayalı daha çok. Ne yapmak istediğinle, konuyu nereye götürmek istediğin ile ilgili. Ben çok okurum. Bu sayede hayatınıza hiç girmeyecek binlerce insan ve macera çıkar karşınıza. Bunlar sizi resme de götürür, sinemaya da, tiyatroya da. Hiçbir şey boş değil. Bir gün onlara geri dönersin elbet. Onlar bir yerde birikip, gün ışığına çıkıyor. Bu bir tuvalin üzerinde de olabilir, bir heykelde de... Mesela benim küçük garip heykellerim de var.”

Sergiye hazırlık

Ağaç dalları, Beyoğlu'ndaki atölyesinde buluştuğumuz Hülya Botasun ile özdeşleşen çalışmalardan.

“BU DÖNEMDE AKIM MI KALDI?”

Botasun, resimlerindeki konu farklılıklarına rağmen çizgisinin tanındığını söylüyor. Hangi akıma girdiği konusundaki cevabı ise çarpıcı: “Bence hiçbir şeye girmiyor. Çünkü akım diye bir şey yok, bu dönemde akım kalmadı ki, resim yapmak diye bir şey var sadece...”

PARA HAYATTAYKEN GELMEZ Mİ?

Şimdi, sanatçının hayattayken para kazanması konusuna dönelim. Botasun hatırlarsanız, “Ben niye para kazanayım ki, cipe bineyim ki?” diye soruyordu. “Bu biraz acımasız bir yaklaşım değil mi, sanatçılar yaşarken illa perişan mı olmak zorunda, başarı neden hayattayken karşılığını bulmasın?” diye soruyorum. “Ben sadece para odaklı iş yapılmasına karşıyım” diyor; “Sanatçının ideali olmalı. 15-16’ncı yüzyılda Cranach’ın en yakın arkadaşı reformist biri: Martin Luther. Adam, alkolün yasak olduğu zaman bir köyde bira içerek, kiliseye gidip resim yapıyor ve çalışmalarını kabul ettiriyor. Engizisyon var o dönem, sizi mahvederler. Dünyanın gerçeği görüp, şu ya da bu dille ortaya koyabilecek aydın insanlara ihtiyacı var. Bu ressam da olabilir, heykeltıraş da sinemacı da...”

Atölye ortamı

Botasun'un her birini, bir insana benzeterek çizdiği hayvanlar dikkat çeken resimlerinden.

“SANAT FUARLARI HAVA ATMA YERİ GİBİ”

Bu yapılmıyor mu peki? Geçen ay yapılan Contemporary İstanbul’a katılımın bu yıl da arttığını, hatta Tempo olarak bizim de fuarı kapağa taşıdığımızı hatırlatıyorum Botasun’a... Bu konuda görüşleri farklı. “Şimdi burada da bir masumiyet yok, hava var” diyor ve ekliyor: “Diyelim ki ben o gün çok şık giyindim, cebimde para olmadığı halde resim alıcısı gibi gezdim. Niye? Çünkü mutluluk veriyor bu bana. Çağın hastalığı, kendin gibi değilsin hiçbir yerde. Herhangi bir fuara gittiğinde spesifik bir konu görmelisin. Her telden çalması bence çok iyi durmuyor. Dünyada para varsa etik kalmaz, sanatın içinde de para öne çıkarsa yine etik kalmaz. Sanatçılar en azından düzene karşı çıkabilir.”

Botasun, bu tür sanat etkinlikleri para odaklı gördüğünden, son sorumuz da bu bakışa yönelik: “Peki sizce Türkiye’de sanatı gerçekten takip etmek isteyenler ne yapmalı, nasıl bir yol izlemeli?” Botasun “Bu işin profesyonel dünyasıyla ilgisi olmayan bir insansa bir kere yalnız başına çıkıp, galeri gezmeli. Sonra o galerilerin içinde geze geze ‘Ben bu işleri beğeniyorum’ diyecektir. Sonra onların ne olduğunu öğrenmek için araştırarak, okuyacak. Dolayısıyla resim okumayı öğrenecek. Resim seviyorsa mutlaka kitap da seviyor olacaktır. Ben yurtdışında adını sanını bilmediğim sergilere de girsem, önce sanatçının ruh halini anlarım. Sonra bakarım, hangi materyalleri kullanmış, sonra bunları nasıl yerleştirmiş, yani beni nasıl etkilemeye çalışmış, çünkü yerleştirmek çok önemli bir şey” diye cevap veriyor.

“NİYE YAPIYORSUN ARKADAŞ BUNU?”

Sanatın paradan ayrı tutulması günümüzde elbette imkânsız. Botasun da buna karşı koymuyor. “Ben tamamen ticari amaçlarla, bize sanat olmayan şeylerin sanat diye dayatılmasına karşıyım” diyor. “15-16’ncı yüzyılda yapılan bir işten ben bugün bile etkileniyorsam, bu düşünsel olarak bir şaheserdir. Sanat böyle bir şey. Ama insanlar bugün ne yapıyor? Kolay anlaşılabilir, okunmayan, hemen görülen etkilenilen işler... Taş koyuyor, kuru kafayı süslüyor, kılıç, boynuz takıyor. Peki niye yapıyorsun arkadaş bunu? Sanat tarihini iyi bilmek lazım.”